

College Perinatale Zorg

JAARVERSLAG 2022

Samen leren, integraal verbeteren

Jaarverslag 2022

Samen leren, integraal verbeteren

2022 in vogelvlucht

In 2022 heeft de focus van de activiteiten van het CPZ gelegen op meerjarige trajecten die voortvloeiden uit de Agenda voor de Geboortezorg 'Samen bevalt beter'. Er is met de geboortezorgpartijen, professionals in het veld en andere stakeholders in de sector weer veel werk verzet.

Een belangrijke mijlpaal voor verbeteren van de kwaliteit van de integrale geboortezorg is in 2022 bereikt met de introductie van de PREM; de nieuwe methode om cliëntervaringen te meten in de integrale geboortezorg. Ook met de herijking van de ZIG en de vernieuwing van de samenwerkingsafspraken in de geboortezorg zijn in 2022 grote vorderingen gemaakt.

In de zomer van 2022 heeft het CPZ op verzoek van VWS met partijen uit de geboortezorg en het Sociaal Domein knelpunten rond goede geboortezorg voor Oekraïense vluchtelingen geïnventariseerd en opgepakt.

Vanzelfsprekend had in 2022 capaciteitsproblematiek ook alle aandacht. Het is de sector duidelijk dat er gezamenlijk verantwoordelijkheid genomen moet worden voor het borgen van duurzame geboortezorg voor ouders en kinderen en is de ontwikkeling van een plan van aanpak ter hand genomen.

Ook werd met veel gedrevenheid gewerkt aan het thema Kansrijke start. Dat hebben we het afgelopen jaar onder andere gezien bij de goed bezochte conferentie 'Samen voor een Kansrijke Start'. Samen met het Ministerie van VWS, Pharos en NCJ organiseerde het CPZ deze conferentie waarbij professionals uit verschillende domeinen samen kwamen om van elkaar te leren en elkaar te inspireren.

Ons verhaal

In 2008 bleek uit een internationale benchmark dat de Nederlandse perinatale mortaliteit en morbiditeit te hoog waren in vergelijking met de ons omringende landen. In het stuurgroepadvies 'Een Goed Begin' uit 2010 werd beschreven wat nodig was om babysterfte en morbiditeit te verminderen. Het College Perinatale Zorg werd in september 2011 opgericht door Bo Geboortezorg, KNOV, NVOG, NVK, NVZ, Patiëntenfederatie Nederland en Zorgverzekeraars Nederland om richting te geven aan de uitvoering van het advies.

Het doel van het CPZ is het terugdringen van perinatale morbiditeit en mortaliteit en het bevorderen van de best mogelijke start voor elke zwangere, elk kind en elk gezin. Het CPZ ondersteunt de geboortezorg bij het bevorderen van de kwaliteit van de geboortezorg en het bevorderen van een goede start, hierbij is de ZIG het leidend principe.

De geboortezorgpartijen hebben voor 2018-2022 een gezamenlijke strategische agenda opgesteld 'Samen bevalt Beter'. Het CPZ heeft ook in 2022 de geboortezorg ondersteund om de ambities in deze agenda te realiseren door gezamenlijke issues te agenderen en adresseren, beleidsontwikkeling te initiëren en te faciliteren en het geboortezorgveld, regionaal en landelijk, te ondersteunen met kennis, informatie en inzet voor realisatie van randvoorwaarden.

Bestuursvoorzitter Marjolein ten Kroode over 2022:

Ambitie: State of the art geboortezorg

Op naar ZIG 2.0!

Herijking ZIG

Naar aanleiding van de evaluatie van de Zorgstandaard Integrale Geboortezorg (ZIG) in 2021 heeft de werkgroep¹ actualisatie Zorgstandaard Integrale Geboortezorg in 2022, ondersteund door het CPZ, hard gewerkt om de ZIG te vernieuwen. De ZIG 2.0 krijgt een andere structuur; de vernieuwde zorgstandaard omschrijft welke doelen beoogd worden met de zorg. De doelomschrijving wordt opgesteld als landelijke veldnormen.

Zo komt de ZIG 2.0 ook tegemoet aan de benodigde flexibiliteit voor VSV's om in te kunnen spelen op lokale competenties en beschikbare menskracht. De werkgroep actualisatie ZIG heeft in 2022 veldnormen ontwikkeld voor de preconceptionele fase, de prenatale en de natale fase. De ontwikkeling van veldnormen voor de organisatie van zorg en zelfmanagement van de cliënt wordt in 2023 afgerond.

In de ZIG 2.0 worden ook de thema's preventie, sociale verloskunde en samenwerking met het sociale domein beter verankerd. De werkgroep is ook aan de slag met meer inhoudelijke onderwerpen zoals digitalisering in de zorg, verheldering van de definities van een coördinerend zorgverlener, multidisciplinair overleg (MDO) en een individueel interprofessioneel geboortezorgteam. In 2023 wordt de ZIG 2.0 afgerond.

Jolijn Betlem over de ZIG & de VIL:

Over de Zorgstandaard Integrale Geboortezorg

In de Zorgstandaard Integrale Geboortezorg (ZIG), die is vastgesteld in 2016, hebben 21 partijen uit de geboortezorg met elkaar vastgelegd welke basiszorg elke aanstaande zwangere of kraamvrouw aangeboden behoort te krijgen. Het is het kwaliteitskader voor de geboortezorg.

Het CPZ ondersteunt de geboortezorgpartijen bij de in- en uitvoering en de doorontwikkeling van de ZIG.

¹ In de werkgroep actualisatie ZIG zitten afgevaardigden van de volgende organisaties Bo Geboortezorg, KNOV, NVK, NVOG, Patiëntenfederatie Nederland, Federatie van VSV's en de JGZ. De werkgroep wordt voorgezeten en gefaciliteerd door het CPZ.

Nieuw instrument samenwerkingsafspraken

Belangrijk onderdeel van de ZIG 2.0 is een nieuw instrument voor samenwerkingsafspraken in de geboortezorg, de opvolger van de Verloskundige Indicielijst (VIL) uit 2003. In opdracht van de werkgroep actualisatie ZIG heeft een expertadviesgroep² zich hierover gebogen. De focus houden op het gezamenlijke doel de beste zorg voor moeder en kind, is belangrijk gebleken bij het opstellen van de de adviezen. In 2022 is door de expertadviesgroep drie van de vier deeladviezen opgeleverd, te weten waarden en beloftes als basis voor de samenwerkingsafspraken (deel 1), samenwerkingsafspraken over het opstellen van integrale geboortezorg richtlijnen (deel 2) en samenwerkingsafspraken over 'wie doet welke zorg' (deel 3). In 2023 wordt het laatste deeladvies verwacht.

Werken aan uitkomstindicatoren

Om de kwaliteit van de geboortezorg te kunnen monitoren, beleid te ontwikkelen en op regionaal niveau te kunnen leren en verbeteren zijn goede indicatoren belangrijk. De werkgroep indicatoren³ heeft in 2022 verder gewerkt aan het doorontwikkelen van de set indicatoren voor integrale geboortezorg naar een compacte set. Het doel van deze set indicatoren is om op landelijk en regionaal niveau te leren en verbeteren en de set is ook belangrijk voor een internationale benchmark. Onder de werkgroep indicatoren vallen meerdere subwerkgroepen waarin met en door geboortezorgpartijen wordt gewerkt aan doorontwikkeling en verbetering van verschillende indicatoren om de kwaliteit van de geboortezorg te kunnen meten.

Landelijke PREM

In 2022 is door de werkgroep indicatoren hard gewerkt aan Patiënt Reported Experience Measures (PREM), zodat de geboortezorg per januari 2023 kon starten met de uitvraag van deze indicator ter vervanging van de NPS+. In het najaar van 2022 konden de VSV's al vrijwillig en kosteloos gaan meten met de PREM via Perined. De PREM is een vragenlijst die elke cliënt twee tot zes weken na haar bevalling ontvangt. Met deze vragenlijst geeft de cliënt feedback over elk van de organisaties (ziekenhuis en/of verloskundigenpraktijk en kraamzorg) waarvan de cliënt zorg heeft gekregen. Met deze informatie kunnen zorgverleners leren en de zorg verbeteren.

Caroline van Weert over de werkgroep indicatoren:

Over indicatoren

De indicatoren in de geboortezorg worden afgeleid van de ZIG; het kwaliteitskader voor de integrale geboortezorg. Indicatoren zijn nodig om kwaliteit van zorg te kunnen monitoren en beleid te ontwikkelen. Ook bieden indicatoren inzicht aan cliënten om geïnformeerde keuzen te kunnen maken en aan zorgverzekeraars voor kwaliteitsgesprekken.

² In de expertadviesgroep zitten experts voorgedragen door Bo Geboortezorg, KNOV, NVK, NVOG, NVZ, Patiëntfederatie Nederland, Federatie van VSV's, NCJ, NGU, NHG en het Buikencollectief. Deze experts vervullen hun rol zonder last (en dus onafhankelijk) van deze partijen. Deze expertadviesgroep wordt voorgezeten en ondersteund door het CPZ.

³ In de werkgroep indicatoren integrale geboortezorg zijn alle geboortezorgpartijen vertegenwoordigd, inclusief de Federatie van VSV's. De deelnemers nemen deel aan deze werkgroep met last. Perined is adviseur en ZIN is toehoorder. Het CPZ is voorzitter van de werkgroep indicatoren en ondersteunt deze.

In 2022 heeft het CPZ met partijen en Perined onder andere werkinstructies ontwikkeld, webinars georganiseerd en een digitaal dossier aangelegd op kennissetgeboortezorg.nl met daarin informatie en middelen om zorgverleners te ondersteunen bij de implementatie van de PREM. Na drie jaar voorbereiding is met de introductie van de PREM met recht een mijlpaal bereikt in het verbeteren van de kwaliteit van integrale geboortezorg! Vanaf 1 januari 2023 is de uitvraag van de PREM verplicht voor professionals in de geboortezorg. In 2024 zijn de resultaten ook op zorgkaart.nl te vinden.

Verbinding geboortezorg met Jeugd- en Sociaal Domein

Voor een goede start voor elk kind is verbinding tussen het medisch en sociaal domein essentieel. In 2022 zijn vele thema's, die zowel de geboortezorg als de jeugdgezondheidszorg (JGZ) aangaan, besproken aan de Goede Starttafel⁴. Deze landelijke beleidstafel wordt gefaciliteerd door het CPZ. Veel aandacht ging naar het prenataal huisbezoek JGZ dat per 1 juli 2022 via de Wet Publieke Gezondheid verplicht is gesteld. Het prenataal huisbezoek door de JGZ is een belangrijke interventie bij 'zwangeren in kwetsbare situaties'; het CPZ heeft met meerdere partijen samengewerkt aan relevante en begrijpelijke informatievoorziening op dit onderwerp. Ook de afstemming met het Actieprogramma Kansrijke Start en de vroegsignalering stonden op de agenda van deze beleidstafel. Het CPZ heeft in 2022 met partijen van de Goede Starttafel een begin gemaakt met een werkagenda Geboortezorg en JGZ om richting te geven aan de thema's die de komende twee jaar gezamenlijk opgepakt moet worden op het gebied van preventie en een goede start.

Conferentie Samen voor een Kansrijke Start

In samenwerking met het Ministerie van VWS, Pharos en NCJ organiseerde het CPZ in oktober 2022 een conferentie met het centrale thema: succes- en belemmerende factoren in de samenwerking tussen het medisch- en het sociaal domein ten behoeve van een kansrijke start voor elk kind in Nederland. Deze bijeenkomst was een groot succes! Op kennissetgeboortezorg.nl zijn de presentaties, een videoregistratie en een verslag terug te vinden.

Marlies Buurman over de Goede Starttafel:

Elzamarie Witzier over Kansrijke Ontmoetingen:

⁴ Aan deze beleidstafel, die ondersteund en voorgezeten wordt door het CPZ, nemen beleidsmedewerkers van KNOV, NVOG, NVK, Patiëntenfederatie Nederland, Bo Geboortezorg, Federatie van VSV's, NCJ, ActiZ Jeugd, V&VN Jeugd, AJN Jeugdartsen Nederland en GGD/GHOR deel. ZN, NVZ en Pharos zijn agendalid.

Ambitie: Cliënt als gelijkwaardige partner

Cliënten krijgen de geboortezorg die bij hen past

Agenda Cliënt als gelijkwaardig partner

De agenda Cliënt als gelijkwaardig partner is een afgeleide agenda van de strategische Agenda voor de Geboortezorg. In 2022 is de agenda Cliënt als gelijkwaardig partner geëvalueerd. Vrijwel alle actiepunten uit deze agenda zijn uitgevoerd. Ook is het CPZ in 2022 samen met Patiëntenfederatie Nederland een onderzoek gestart om te meten in hoeverre de zorgverleners zich Samen Beslissen hebben eigen gemaakt. Op basis van de aanbevelingen uit de evaluatie en dit onderzoek zal in 2023 gezamenlijk met alle partijen een vervolgaanpak worden voorgesteld.

Bevorderen van Samen Beslissen op alle niveau's

In 2022 was er de landelijke zorgbrede campagne Samen Beslissen in de zorg. Deze campagne werd ontwikkeld en gecoördineerd door Patiëntenfederatie Nederland. Ook in de geboortezorg werd extra aandacht gegeven aan Samen Beslissen. Vanuit het CPZ was dit met een tweetal webinars, berichtgeving via de nieuwsbrief, kennisnetgeboortezorg.nl en social media. Daarnaast stonden de toolkit en de e-learning Samen Beslissen van het CPZ ter beschikking van het veld. Ook de introductie van de PREM per 1 januari 2023 is een belangrijke mijlpaal bij het bevorderen van Samen Beslissen in de geboortezorg.

Inzet voor eenduidige voorlichting

De Centrale Redactieraad Integrale Geboortezorg (CRIG)⁵ heeft in 2022 verder vorm gekregen. De redactieraad zet zich in voor, en bewaakt, de eenduidige informatievoorziening van de integrale geboortezorg. In 2022 zijn de scope en doelen van de CRIG verder uitgewerkt, maar bleek ook dat de deelnemers nog wisselend aankijken tegen de wijze waarop invulling gegeven wordt aan eenduidige voorlichting en voorlichtingsmateriaal in de geboortezorg. In 2023 voeren de betrokken geboortezorgpartijen hierover het gesprek met elkaar.

Caroline van Weert over de Cliënt als gelijkwaardig partner:

Over eenduidige voorlichting

Uitgangspunt bij eenduidige voorlichting in de geboortezorg is het recht van cliënten op eenduidige en duidelijke informatie en objectieve keuzehulp. De ZIG is hierbij leidend.

⁵ Deelnemers aan de Centrale Redactieraad Integrale Geboortezorg zijn Bo Geboortezorg, KNOV, NVOG, Kind & Ziekenhuis, Buikencollectief, VSOP, RIVM, (ZN, NVK, NVZ, Patiëntenfederatie NL zijn agendalid. GroeiGids wordt betrokken indien relevant). De CRIG wordt ondersteund en voorgezeten door het CPZ.

Ambitie: Doelmatig, solidair en goed functionerend netwerk

In 2022 is door CPZ ingezet op ondersteuning, signalering, agendering en beleidsontwikkeling op meerdere terreinen.

Organisatie & bekostiging

In de zomer van 2022 heeft de minister besloten tot een tweesporenbeleid: de experimentele beleidsregel integrale geboortezorg wordt regulier en de monobekostiging wordt doorontwikkeld op basis van cliëntprofielen. Het CPZ heeft in 2022 kennis en ondersteuning geboden bij de afronding van het experiment integrale bekostiging, bij de voorbereiding voor het regulier worden van de beleidsregel en bij het uitzoeken van de organisatorische en juridische consequenties voor de IGO's hiervan. Daarnaast heeft het CPZ zich in 2022 ook gericht op organisatorische, juridische en fiscale vraagstukken bij het professionaliseren van de VSV's en het doorontwikkelen van de VSV toolkit. Verder heeft het CPZ bekostigingsexpertise ingebracht onder andere bij het zoeken naar oplossingen voor de knelpunten op het terrein van financiering en bekostiging van preventie en domeinoverstijgende zorg ten behoeve van Kansrijke Start. Tenslotte heeft het CPZ in 2022 een denktank gefaciliteerd waarin IGO's en VSV's die aan de slag zijn met zorgverschuiving, samenwerken. De denktank heeft zich in 2022 gericht op de vraagstukken: verdeelsystematiek, zorgverschuivingsprotocollen en het verbinden van kwaliteitsdata aan het verdelen van de opbrengsten. De uitkomsten zijn onder andere gebruikt voor webinars over passende zorg en zorgverschuiving.

Digitale gegevensuitwisseling

Door knelpunten in het proces konden de eerstelijns indicatoren over verslagjaar 2021 niet worden aangeleverd. De werkgroep Indicatoren en het CPZ hebben in 2022 aangedrongen op een audit op het gehele proces van registratie tot terugkoppeling. Perined heeft deze audit laten uitvoeren. De werkgroep indicatoren heeft deze audit begeleid. Inmiddels zijn diverse partijen aan de slag met de opvolging van de audit. De voortgang wordt gevolgd door het CPZ en de werkgroep Indicatoren.

Capaciteit

Het beschikbaar en toegankelijk houden van veilige en goede zorg voor moeder en kind wordt een steeds grotere uitdaging. Dit heeft de volle aandacht van de sector.

Het CPZ heeft in 2022 twee trajecten gefaciliteerd:

- Samen met de LNAZ en geboortezorgpartijen heeft het CPZ een traject uitgevoerd om het in Zuidwest-Nederland ontwikkelde LPZ-dashboard dat de bedden capaciteit voor verloskunde in de ziekenhuizen inzichtelijk maakt, ook voor de eerstelijns verloskundigen, landelijk te kunnen implementeren en door te ontwikkelen. Het CPZ had daarbij een aanjagende rol. Het dashboard wordt nu geïmplementeerd in alle ROAZ-regio's.
- Op verzoek van het Ministerie van VWS en geboortezorgpartijen ondersteunt het CPZ sinds eind 2021 de landelijke geboortezorgpartijen om te kijken welke thema's gezamenlijk opgepakt moeten worden om de capaciteitsproblematiek aan te pakken. In 2022 heeft dit overleg een inventarisatie opgeleverd en is een start gemaakt met het opstellen van een plan van aanpak. Dit wordt in 2023 afgerond.

Op weg naar passende geboortezorg

CPZ heeft met input van geboortezorgpartijen gebruik gemaakt van de mogelijkheid te reflecteren op het IZA vanuit integrale geboortezorgperspectief. Kern van deze reflectie is dat we blij zijn dat in IZA expliciet onderschreven wordt dat de kwaliteit en toegankelijkheid van de geboortezorg geborgd moet worden en dat de toegankelijkheid en kwaliteit van zorg ook expliciet voor kwetsbaren in de samenleving als een randvoorwaarde wordt gezien in de uitwerking van IZA. Tegelijk maken we ons ook zorgen over de beperkte aandacht voor de geboortezorg en impact die de uitrol van het IZA kan hebben op de geboortezorg. Met de CPZ-deelnemers hebben we afgesproken om een op het IZA geïnspireerde, gezamenlijke agenda/plan voor de geboortezorg op te stellen. Het CPZ heeft in 2023 het initiatief genomen voor een eerste stap: het ontwikkelen van uitgangspunten van de geboortezorg.

Marlies Buurman over de capaciteitsproblematiek:

Goede geboortezorg aan Oekraïense vluchtelingen

Op verzoek van het Ministerie van VWS heeft het CPZ met vele partijen geïnventariseerd wat er nodig is om goede geboortezorg te kunnen leveren aan Oekraïense vluchtelingen⁶. Deze inventarisatie heeft een lange lijst met grote en kleine actie- en aandachtspunten opgeleverd die door de betrokkenen voortvarend zijn opgepakt, waardoor in korte tijd veel knelpunten zijn opgelost en andere beter op het netvlies zijn gekomen.

Versterken informatievoorziening voor de sector

Om de VSV's, de VSV-besturen, individuele zorgprofessionals, CPZ-deelnemers, beleidsmakers en overige stakeholders te faciliteren en informeren over ontwikkelingen, hulpmiddelen, handreikingen, toolkits en bijeenkomsten heeft het CPZ ook in 2022 verder gewerkt aan het uitbreiden en verbeteren van de informatievoorziening. Het bereik van de communicatiemiddelen van het CPZ (nieuwsbrief, social media, webinars en websites) blijft groeien. Het CPZ heeft in 2022 verschillende instrumenten (door-)ontwikkeld voor de ondersteuning van het veld bij de implementatie en uitvoering van integrale geboortezorg. Deze zijn te vinden op kennisnetgeboortezorg.nl. Ook is in 2022 de website overzichtelijker gemaakt.

⁶ Daartoe heeft het CPZ een overleg georganiseerd met de CPZ-deelnemers, de Federatie van VSV's, VWS, de GGD/GHOR, AJN, NCJ en VWS.

FACTS EN FIGURES 2022

31 nieuwsbrieven gepubliceerd

14 webinars georganiseerd

2

digitale informatiebijeenkomsten georganiseerd

1

Conferentie georganiseerd

538

volgers op twitter

584

volgers op facebook

2.210

volgers op linkedin

3.098

abonnees op de nieuwsbrief

Kennisnet Geboortezorg

Samen werken we aan de best mogelijke start

379.356 bekeken pagina's op kennisnetgeboortezorg.nl

94.129 sessies op kennisnetgeboortezorg.nl

776.707 bekeken pagina's op de werkgroepen op kennisnetgeboortezorg.nl

73.648 sessies op de werkgroepen op kennisnetgeboortezorg.nl

6.255 geregistreerde deelnemers aan de werkgroepen op kennisnetgeboortezorg.nl

639 online werkgroepen actief op kennisnetgeboortezorg.nl

10.939 kijkers van webinars

Over het CPZ

Het CPZ is een doel- en netwerkorganisatie. Het CPZ zet zich in voor het minimaliseren van perinatale morbiditeit en mortaliteit en de beste mogelijke start voor elke zwangere, elk kind en elk gezin.

Vanuit dit doel ondersteunt het CPZ de geboortezorg bij de implementatie, uitvoering en doorontwikkeling van integrale geboortezorg. De activiteiten van het CPZ ter ondersteuning van de geboortezorg gaan de gehele sector aan en overstijgen de belangen en het ondersteuningsaanbod van de individuele stakeholders in het geboortezorgveld.

Colofon

Uitgave van:

College Perinatale Zorg
Oudlaan 4, Utrecht

Dit is een verkorte weergave van het jaarverslag 2022. Voor het volledige verslag, inclusief het bestuursverslag en de jaarrekening, kunt u terecht op www.kennisnetgeboortezorg.nl.

Voor vragen en opmerkingen:

cpz@collegepz.nl

Opmaak:

Smaak-ontwerpers, Utrecht

Films:

Postmen, Utrecht

Juli 2023

 Meer info? Kijk op www.kennisnetgeboortezorg.nl.

